

סיכום: מפגש השקה, פורום גזברי הרשויות הערביות

אחד העקרונות המנחים מאחורי הקמת פורום גזברי הרשויות הערביות, הוא בניית פלטפורמה מקצועית חדשה, וביטוי לקולות השטח בתוך הרשויות הערביות דרך ובאמצעות קהל הגזברים, אשר מהווים את החולייה המרכזית בכל הקשור לצדדים החשבונאיים של הרשויות, תהליכי העבודה והיכרות עם הפרויקטים השונים, הכנסות והוצאות הרשות, ויישום החלטות ותקציבים ממשלתיים.

עוד בתחילת תהליך גיבוש הפורום ובנייתו, הקמנו ועדת היגוי שמורכבת מ- 11 גזרים וגזברות בחלוקה גיאוגרפית המבטאת את החברה הערבית.

כאמור בתאריך 26.5.2022 כונס הפורום בהרכבו המורחב למפגש השקה רשמי, בהשתתפות נציגי רשויות מקומיות, הוועד הארצי של ראשי הרשויות הערביות, ונציגי ממשלה (משרד הפנים, ומשרד השוויון החברתי). בפתח היום הוצגה [מצגת](#) (ע"י מרכז אינג'אז), ובין היתר כללה את המטרות והיעדים שמאחורי הקמת הפורום, הנושאים ותהליכי העבודה המקצועיים בהם יעסוק הפורום, והחלוקה לצוותי עבודה (כפי שיובא בהמשך).

בהמשך הועברה הרצאה ע"י גב' סלימה סלימאן מוסטפא, תחת הכותרת "הסקת מסקנות מהחלטה 922, ומה הלאה לגבי יישום החלטה 550", דרך [מצגת](#) שכללה את פירוט פעולות הממשלה בין השנים 2022-2026 באמצעות החלטות ממשלה.

פאנלים מקצועיים

במקביל לכינוס ועדת ההיגוי לעיל, ובטרם כינוס הפורום המורחב, חולק [שאלון](#) לקהל הגזברים דרכו ביקשנו להעלות ולדרג את הנושאים והתכנים המסייעים לעבודתם כגזברי הרשויות, בשתי הרמות השוטפת והאסטרטגית וארוכת טווח. מהתשובות לשאלון בלטה התעניינות הגזברים בשלושה נושאים מרכזיים: והם הנושאים הקשורים ביישום החלטות ממשלה, נושא שני בחשיבותו היה מענקי האיזון ואופן חלוקתם לרשויות הערביות, ונושא שלישי הצורך בהחלפת מידע/אינפורמציה ולמידת עמיתים בין חברי הפורום המגבש.

לאור זאת, התאמנו את התכנים של היום הזה בהתאם לנושאים שעלו גם בוועדת ההיגוי, וגם באמצעות השאלון/הסקר שהפצנו, וזאת באמצעות פאנלים מקצועיים שדרכם ניתן יהיה להעביר את התכנים המתבקשים.

כאמור פאנל זה כלל נציגי השלטון המקומי הערבי ונציגי ממשלה, והתמקד ביישום החלטות ממשלה לרבות החלטה 550, מה האתגרים והחסמים שיכולים למנוע יישום מיטבי ומימוש החלטות אלה.

חברי הפאנל מקרב הרשויות הערביות וקהל הגזברים הביעו את חששם מהמדיניות שנוקט משרד הפנים כלפי הרשויות הערביות בשנה האחרונה, ועליתים אף מגיע לחוסר מענה ולהתעלמות מהצרכים והסוגיות שהרשויות מעלות. כמו למשל היוזמה שמקדם משרד הפנים בנוגע להוצאת המכרזים מידי הרשויות הערביות ולביצועם בידי גופים על רשותיים כמו חברות ממשלתיות, והשלכות המהלך על הרשויות במידה ומשרד הפנים אכן ישלים מהלך זה.

נציג משרד הפנים אמר שאישית הוא נגד המהלך אלא שהדבר קשור במדיניות המשרד ולא במדיניות המחוז אותו הוא מייצג, בעוד נציגת המשרד לשוויון חברתי ציינה שהדבר עוגן בהחלטה 550 שהתקבלה בתאריך 24.10.2021, וכי היה צריך אז להתנגד להכנסת סעיף זה (סעיף 25 להחלטה 550), והיא בעצמה חברה בוועדה הבין משרדית שבהובלת סגן השר לביטחון הפנים וכי מבחינת הוועדה הדבר הראשון שנבחן היה איך ניתן למצוא כיסוי משפטי למהלך, שעל פניו נוגד את חוק המכרזים בשלטון המקומי. לציין שהוועדה העבירה לאחרונה את המלצותיה לשרת הפנים, ומצידו ועד ראשי הרשויות בשם כלל הרשויות הערביות שיגר מכתב לשרת הפנים בכדי לדחות ולא לאמץ את המלצות הוועדה.

ראשי הרשויות העלו את החסרים הקיימים בתוך הרשויות הערביות שיכולים למנוע או לעכב את מימוש ההחלטות או מיצוי התקציבים מכוחם, כמו המחסור בכ"א בתוך הרשויות, והתשתיות הארגוניות המתבקשות בכדי לנצל משאבים מדינתיים, כגון המחסור הידוע במחלקות ההנדסה.

משרד הפנים מינה צוות מטעמו (צוות שראל) לתיקון הנוסחה הקיימת (נוסחת גדיש) לחישוב מענקי האיזון לרשויות המקומיות, ושינוי הנוסחה הקיימת לאחרת חדשה. בחדשים האחרונים פורסם קול קורא מטעם משרד הפנים ובו התבקשו רשויות מקומיות וארגונים רלוונטיים, להגיש את הצעתם לתיקון הנוסחה. במסגרת "ועדת הרשויות המקומיות" שאינג'אז מרכז תחת הוועד הארצי, הוכן נייר מדיניות בשם כלל הרשויות הערביות והוגש למשרד הפנים.

שני חברי הפאנל (עו"ד זהר ורו"ח גנטוס) מובילים את הצוות המקצועי שהוועד הארצי מינה לצורך המו"מ לגיבוש הנוסחה החדשה מול משרד הפנים. כך שרו"ח גנטוס מוחמה בצד העובדת/חשבונאי

של הרשויות הערביות בעוד עו"ד זהר מומחית לצד המשפטי/חוקתי שעיקריו הועלו בנייר המדיניות, ולמאמצי ההיערכות למאבק משפטי בהתאם להתפתחות המו"מ.

הפאנל עצמו עסק בעמדת הרשויות הערביות והשלכות המשך האפליה בנוסחאות הקיימות ואלה העתידיות על הכנסות הרשויות הערביות מכספי האיזון והקרן לצמצום פערים, כמו לדוגמה הקריטריונים הקיימים היום בנוסחת חישוב המענק וגובה המלוות שהרשות מקבלת על גידול אחוזי המענק, או הקריטריונים הקיימים בקרן לצמצום פערים שמחריגים מראש רשויות ערביות מקבלת תקציבים כגון היות הרשות הערבית רשות קולטת הגירה מאתיופיה.

פאנל שלישי: למידה מניסיון קבוצת גזברי הרשויות הערביות בנגב

לרשויות הערביות בנגב אתגרים ייחודיים ומורכבים, וכך גם החלטות ממשלה שונות מאלה של שאר הרשויות הערביות. לקראת סוף היישום של החלטה 2397 הייעודית לרשויות הערביות בנגב (הסתיימה בדצמבר 2021), רשויות אלה נתקלו בחסמים רבים שמונעים מהם ניצול משאבים מכוח ההחלטה. מזה שנתיים גזברי הרשויות בנגב הקימו קבוצת עבודה שהובילה את השיח מול משרד הממשלה לרבות שולחנות עגולים דרכם הציפו בעיות רוחביות, ותיאום עמדות ביניהם במיוחד אל מול חברות הבקרה של משרד הפנים.

קבוצת הנגב הביעו הסכמתם להפוך לחלק אינטגרלי ופעיל בפורום זה, שאליו זימנו חלק מהגזברים חברי הקבוצה.

זיאד אבו גנים גזבר המועצה המקומית לקיה, העביר למשתתפים [מצגת](#) ובה סקר את האתגרים והחסמים מהם סובלים במיוחד הרשויות הערביות בנגב. בנוסף, את ניסיון העבודה שצברה קבוצת הגזברים בנגב בשנתיים האחרונות, והתובנות העיקריות להצלחת הפורום מניסיונם, ואתגרים אפשריים שיש להימנע מהם.

סיכום והמלצות

1. ארגון משלחת מגזברי הרשויות הערביות שתשתתף בדיוני ועדת שראל שאמורה להתכנס בתאריך 15.6.2022, והצעדים שיש לנקוט בכדי להשפיע על החלטות הוועדה ומשרד הפנים בכדי להפסיק את האפליה התקציבים מתוקף הנוסחה המונהגת עד היום.
2. לייעול תהליכי העבודה, חילקנו את הפורום לשלושה צירי/קבוצות עבודה מרכזיים, שכל קבוצה תעבוד על אחד מתחומי הליבה שנקבע. בכל קבוצה שובצו 9 גזברי רשויות

מקומיות, שיעבדו על הנושאים בצמוד לוועדה ההיגוי של הפורום, צוות אינג'אז, ויועץ כלכלי מלווה.

3. כלל ועדות המשנה יתכנסו במהלך חודש יוני 2022 לקביעת סדר יום, לו"ז ותוכניות עבודה. חשוב לציין שכל החלטה שתתקבל באחת מוועדות המשנה תובא לדיון בפני ועדת ההיגוי והפורום הכללי של הגזברים.

1. **הקבוצה הראשונה:** מעקב אחר ביצוע החלטת ממשלה 550. מעקב עם המשרד לשוויון חברתי והרשות לפיתוח כלכלי אחרי ביצוע סעיפי ההחלטה, בכדי להבטיח ניצול מקסימלי של התקציבים, כיצד נוצלו התקציבים, באיזו מידה, הפרויקטים שנערכו, מסגרות זמן היישום ורמת הניצול. תגבור מענקי האיזון: 200 מיליון ש"ח כסף תוספתי בכל שנה התחל משנת 2022, לעקוב אחר הגעת המענקים לרשויות הערביות. כמו כן, הקבוצה תקיים תקשורת רציפה עם ועד ראשי הרשויות ומשרדי הממשלה הרלוונטיים.

2. **הקבוצה השנייה:** קבוצה זו תעבוד ברמה של הרשויות המקומיות עצמן, למידת עמיתים לתגבור וניצול תקציבים, קולות קוראים ומיזוי משאבים, בשיתוף פעולה הדוק עם ועד ראשי הרשויות וארגוני חברה אזרחית מעורבים, כדי למפות את האתגרים והחסמים המעכבים את הניצול בשטח, ולהעלות אותם בפני משרדי הממשלה הרלוונטיים לקידום פתרונות יעילים.

3. **הקבוצה השלישית:** הקבוצה תעסוק אד-הוק בקרן לצמצום פערים ומענקי איזון (ועיון בתכנים), לעסוק בתיקון נוסחת גדיש/הנוסחה המתגבשת. הכנת ניירות עמדה עם ובהובלת הוועד הארצי, ביחד ובשיתוף "ועדת הרשויות המקומיות" בניהול אינג'אז, ובשיתוף עמותת סיכוי. ניתוח התקציבים ומידת התאמתם לרשויות הערביות, ותפעל להבטיח שהקריטריונים של הקרן לצמצום פערים והרשויות המקומיות יהיו ברות השגה. במקביל, קבוצה זו תפעל מול משרד הפנים להגדלת ההכנסות ממסים.